FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (stora avdelningen)

den 14 december 2005 *

I mål T-383/00,

Beamglow Ltd, St Ives, Cambs (Förenade kungariket), företrätt av advokaten D. Waelbroeck, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europaparlamentet, företrätt av R. Passos och K. Bradley, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

Europeiska unionens råd, företrätt av S. Marquardt och M. Bishop, båda i egenskap av ombud,

och

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av P. Kuijper, C. Brown och E. Righini, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: engelska.

med stöd av

Konungariket Spanien, inledningsvis företrätt av R. Silva de Lapuerta, därefter av E. Braquehais Conesa, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

intervenient,

angående en talan om ersättning för skada som påstås ha uppkommit till följd av den tilläggstull som Amerikas förenta stater har tagit ut på sökandens import av vikbara kartonger med tryck och dekorationer enligt bemyndigande från Världshandelsorganisationens (WTO) tvistlösningsorgan efter fastställandet av att gemenskapsordningen för import av bananer var oförenlig med de avtal och överenskommelser som utgör bilagor till avtalet om upprättande av WTO,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden B. Vesterdorf samt domarna P. Lindh, J. Azizi, J. Pirrung, H. Legal, R. García-Valdecasas, V. Tiili, J.D. Cooke, A.W.H. Meij, M. Vilaras och N.J. Forwood,

justitiesekreterare: E. Coulon,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 26 maj 2004,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

1 Den 15 april 1994 undertecknade gemenskapen slutakten om avslutning av de multilaterala handelsförhandlingarna i Uruguayrundan, avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen (nedan kallad WTO) samt samtliga avtal och överenskommelser som anges i bilagorna 1–4 till avtalet om upprättande av WTO (nedan kallade WTO-avtalen).

2 Efter ovannämnda undertecknande antog kommissionen beslut 94/800/EG av den 22 december 1994 om ingående på Europeiska gemenskapens vägnar, vad beträffar frågor som omfattas av dess behörighet, av de avtal som är resultatet av de multilaterala förhandlingarna i Uruguayrundan (1986–1994) (EGT L 336, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 38, s. 3).

3 Såsom framgår av ingressen till avtalet om upprättande av WTO har parterna avsett att träffa "ömsesidiga och för alla parter fördelaktiga överenskommelser syftande till väsentlig nedsättning av tullar och andra hinder för handeln samt till avskaffande av diskriminerande behandling i internationella handelsförbindelser".

4 I punkt 2 i artikel II i avtalet om upprättande av WTO föreskrivs följande:

"De avtal och därmed sammanhängande rättsliga instrument som ingår i bilagorna 1, 2 och 3 ... utgör integrerade delar av detta avtal och är bindande för alla medlemmar."

5 I punkt 4 i artikel XVI i avtalet, som har rubriken "Övriga bestämmelser", föreskrivs följande:

"Varje medlem skall säkerställa att dess lagar och andra författningar samt administrativa förfaranden står i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av de bifogade avtalen."

6 I andra punkten sista meningen i artikel 3, som har rubriken "Allmänna bestämmelser", i Överenskommelse om regler och förfaranden vid tvistlösning (nedan kallad överenskommelsen) i bilaga 2 till avtalet om upprättande av WTO, föreskrivs dessutom följande:

"Rekommendationer och utslag från [tvistlösningsorganet] kan inte öka eller minska rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i de berörda avtalen."

7 I artikel 3.7 i överenskommelsen föreskrivs följande:

"En medlem skall, innan ett ärende tas upp, noga överväga om ett tillgripande av dessa förfaranden är fruktbart. Syftet med tvistlösningssystemet är att uppnå en tillfredsställande lösning av en tvist. En lösning som är ömsesidigt godtagbar för parterna i en tvist och förenlig med de berörda avtalen är klart att föredra. I avsaknad av en ömsesidigt överenskommen lösning är det primära syftet med tvistlösningssystemet vanligen att säkerställa att berörda åtgärder dras tillbaka, om dessa befunnits vara oförenliga med bestämmelserna i ett berört avtal. Möjligheten till kompensation skall endast utnyttjas om ett omedelbart tillbakadragande av åtgärden inte är praktiskt möjligt och som en tillfällig åtgärd i avvaktan på att en åtgärd som är oförenlig med ett berört avtal dras tillbaka. Den sista utväg som [överenskommelsen] erbjuder en medlem som åberopat förfarandena om tvistlösning är möjligheten att på diskriminerande grund upphäva medgivanden eller andra skyldigheter enligt de berörda avtalen gentemot den andra medlemmen, under förutsättning att [tvistlösningsorganet] ger bemyndigande till sådana åtgärder."

8 I artikel 7 i överenskommelsen föreskrivs att tvistlösningsorganet (nedan kallat DSB) vid fastställande av rekommendationer eller utslag i frågor som detta organ har att avgöra skall bistås av paneler som utreder ärendena. I artikel 12.7 i överenskommelsen föreskrivs att när parterna i tvisten inte lyckats uppnå en ömsesidigt godtagbar lösning, skall panelen framlägga sina slutsatser i en skriftlig rapport till DSB.

9 Enligt artikel 17 i överenskommelsen skall DSB upprätta ett permanent överprövningsorgan, som skall behandla överklaganden av panelärenden.

10 I artikel 19 i överenskommelsen föreskrivs att om en panel eller överprövningsorganet kommer fram till att en åtgärd är oförenlig med WTO-avtalet, skall den rekommendera att den berörda medlemmen gör åtgärden förenlig med avtalet. Utöver sina rekommendationer, kan panelen eller överprövningsorganet även framlägga förslag om på vilka sätt medlemmen i fråga skulle kunna genomföra rekommendationerna.

11 I artikel 21.1 i överenskommelsen, som har rubriken "Övervakning av genomförandet av rekommendationer och utslag", föreskrivs att ett skyndsamt uppfyllande av rekommendationer eller utslag från DSB är väsentligt för att åstadkomma en effektiv tvistlösning till gagn för alla medlemmar.

12 I artikel 21.3 i överenskommelsen föreskrivs att om det är omöjligt för medlemmen att omgående efterkomma DSB:s rekommendationer och utslag, skall den berörda medlemmen ges rimlig tid, i förekommande fall fastställd genom bindande skiljedom.

13 För det fall det råder oenighet om huruvida åtgärder för att efterkomma rekommendationer eller utslag från DSB verkligen har vidtagits eller står i överensstämmelse med ett WTO-avtal, föreskrivs i artikel 21.5 i överenskommelsen att tvisten skall avgöras i enlighet med de tvistlösningsförfaranden som fastställs av DSB och så långt möjligt med anlitande av den ursprungliga panelen.

14 Enligt artikel 21.6 i överenskommelsen skall DSB övervaka genomförandet av antagna rekommendationer eller utslag, och såvida inte DSB beslutar om annat skall frågan om genomförandet av rekommendationer och utslag tas upp på dagordningen vid DSB:s möte minst sex månader efter utgången av den rimliga tidsfrist som föreskrivs i artikel 21.3 och skall kvarstå på dagordningen för DSB:s möten till dess frågan lösts.

15 I artikel 22 i överenskommelsen, som har rubriken "Kompensation och upphävande av medgivanden", föreskrivs följande:

"1. Kompensation och upphävande av medgivanden eller andra skyldigheter är tillfälliga åtgärder som kan tillgripas i händelse av att rekommendationer och utslag inte genomförs inom rimlig tid. Varken kompensation eller upphävande av medgivanden eller andra skyldigheter är emellertid att föredra framför ett fullständigt genomförande av en rekommendation om att göra en åtgärd förenlig med de berörda avtalen. Kompensation är frivillig och skall, om sådan lämnas, vara förenlig med de berörda avtalen.

2. Om den berörda medlemmen underlåter att göra den åtgärd som befunnits oförenlig med ett berört avtal förenlig med detta eller på annat sätt brister i att efterkomma rekommendationerna och utslagen inom sådan rimlig tid som fastställs med stöd av artikel 21.3, skall medlemmen, om så begärs, senast före utgången av den rimliga tidsperioden inleda förhandlingar med den part som åberopat förfarandena för tvistlösning i syfte att komma fram till en ömsesidigt godtagbar kompensation. Om tillfredsställande kompensation inte överenskommits inom 20 dagar efter den dag då den rimliga tidsperioden löpt ut, kan den part som åberopat förfarandena för tvistlösning begära bemyndigande från DSB att upphäva medgivanden eller andra skyldigheter enligt de berörda avtalen gentemot den berörda medlemmen.

3. Den klagande parten skall, när den överväger vilka medgivanden eller andra skyldigheter som skall upphävas, tillämpa följande principer och förfaranden:

a) den allmänna principen är att den klagande parten i första hand bör söka upphäva medgivanden eller andra skyldigheter inom samma område(n) som det

(de) där panelen eller överprövningsorganet funnit det föreligga överträdelse av skyldigheter eller upphävande eller minskning av förmåner.

b) om parten i fråga inte anser det praktiskt eller ändamålsenligt att upphäva medgivanden eller andra skyldigheter inom samma område(n) kan den upphäva medgivanden eller skyldigheter inom andra områden i samma avtal.

c) om parten i fråga inte anser det praktiskt eller ändamålsenligt att upphäva medgivanden eller andra skyldigheter inom andra områden i samma avtal, och omständigheterna är tillräckligt allvarliga, kan den upphäva medgivanden eller skyldigheter inom ramen för ett annat berört avtal.

...

4. Omfattningen av upphävandet av de av DSB bemyndigade medgivandena eller andra skyldigheterna skall motsvara omfattningen av upphävda eller minskade förmåner.

...

6. Om den situation som beskrivs i punkt 2 inträffar, skall DSB på begäran ge bemyndigande om att upphäva medgivanden eller andra skyldigheter inom 30 dagar från utgången av en rimlig tidsperiod, såvida inte DSB enhälligt beslutar att avslå

begäran. Om emellertid den berörda parten motsätter sig omfattningen av det upphävande som föreslagits eller hävdar att principerna och förfarandena i punkt 3 inte följts i fall då en klagande part begärt bemyndigande om att få upphäva medgivanden eller andra skyldigheter ..., skall frågan hänskjutas till skiljedom. Sådan skiljedom skall genomföras av den ursprungliga panelen, om dess medlemmar är tillgängliga, eller av skiljedomare som utnämns av generaldirektören, och vara slutförd inom 60 dagar från den dag den rimliga tidsperioden utlöpt. Medgivanden eller andra skyldigheter skall inte upphävas under skiljedomsförfarandet.

7. Skiljedomaren skall, då han agerar enligt punkt 6, inte pröva vilket slag av medgivanden eller andra skyldigheter som skall upphävas utan skall avgöra om omfattningen av sådant upphävande motsvarar omfattningen av upphävandet eller minskningen av förmåner. ... Parterna skall acceptera skiljedomarens beslut som slutgiltigt och parterna skall inte begära en andra skiljedom. DSB skall skyndsamt underrättas om skiljedomarens beslut och skall på begäran ge bemyndigande om att upphäva medgivanden eller andra skyldigheter om denna begäran överensstämmer med skiljedomarens beslut, såvida inte DSB enhälligt beslutar att avslå begäran.

8. Upphävande av medgivanden eller andra skyldigheter skall vara tillfälliga åtgärder och endast tillämpas intill dess att en åtgärd som befunnits vara oförenlig med ett berört avtal har avskaffats, eller till dess att den medlem som har att efterkomma rekommendationerna eller utslagen erbjuder en lösning på det problem som förorsakas av upphävande eller minskning av förmåner, eller till dess att en ömsesidigt tillfredsställande lösning har nåtts. DSB skall, i enlighet med artikel 21.6 [i överenskommelsen], löpande övervaka genomförandet av antagna rekommendationer eller utslag, inbegripet sådana fall där kompensation lämnats eller medgivanden eller andra skyldigheter upphävts men rekommendationer om att göra en åtgärd förenlig med de berörda avtalen inte genomförts.

..."

Bakgrund till tvisten

16 Den 13 februari 1993 antog rådet förordning (EEG) nr 404/93 om den gemensamma organisationen av marknaden för bananer (EGT L 47, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 48, s. 129) (nedan kallad den gemensamma organisationen av bananmarknaden). I ordningen för handel med tredje land som infördes genom avdelning IV i denna förordning föreskrevs förmånsbehandling avseende bananer från vissa stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS-staterna), som undertecknat fjärde AVS–EEG-konventionen i Lomé den 15 december 1989 (EGT L 229, 1991, s. 3; svensk specialutgåva, område 11, volym 17, s. 59).

17 Efter klagomål som i februari 1996 ingavs till DSB av flera WTO-medlemmar, däribland Ecuador och Amerikas förenta stater, avgav den panel som upprättats i enlighet med bestämmelserna i överenskommelsen den 22 maj 1997 rapporter enligt vilka ordningen för import enligt den gemensamma organisationen av bananmarknaden var oförenlig med gemenskapens åtaganden enligt WTO-avtalen. I de rapporter som upprättats av panelen rekommenderades även att DSB skulle uppmana gemenskapen att ändra denna ordning så att gemenskapen uppfyllde sina skyldigheter enligt WTO-avtalen.

18 Gemenskapen ingav ett överklagande, varefter det permanenta överprövningsorganet den 9 september 1997 i huvudsak fastställde panelens slutsatser och rekommenderade DSB att anmoda gemenskapen att se till att de omtvistade gemenskapsrättsliga bestämmelserna blev förenliga med WTO-avtalen.

19 Den 25 september 1997 antog DSB rapporterna från panelen och överprövningsorganet.

20 Den 16 oktober 1997 informerade gemenskapen, i enlighet med artikel 21.3 i överenskommelsen, DSB om att den fullt ut skulle uppfylla sina internationella förpliktelser.

21 Den 17 november 1997 begärde de klagande staterna, med stöd av artikel 21.3 c i överenskommelsen, att en rimlig tidsfrist inom vilken gemenskapen skulle uppfylla sina skyldigheter skulle fastställas genom bindande skiljedom.

22 Genom skiljedom som offentliggjordes den 7 januari 1998 fastställdes för detta ändamål en tidsperiod avseende tiden från den 25 september 1997 till den 1 januari 1999.

23 Genom förordning (EG) nr 1637/98 av den 20 juli 1998 om ändring av förordning nr 404/93 (EGT L 210, s. 28) ändrade rådet ordningen för handel med bananer med tredje länder.

24 I ingressen till förordning nr 1637/98 föreskrivs följande:

"(1) Det är lämpligt att göra vissa ändringar i bestämmelserna om handel med tredje land i avdelning IV i förordning ... nr 404/93.

(2) Gemenskapens internationella åtaganden inom [WTO] och dess åtaganden gentemot de övriga parter som undertecknat den fjärde AVS–EG-konventionen bör infrias, samtidigt som målen för [den gemensamma organisationen av bananmarknaden] uppnås.

...

(9) Denna förordning bör ses över vid slutet av en lämplig försöksperiod."

25 Den 28 oktober 1998 antog kommissionen förordning (EG) nr 2362/98 av den 28 oktober 1998 om tillämpningsföreskrifter till förordning nr 404/93 rörande ordningen för import av bananer till gemenskapen (EGT L 293, s. 32). Denna förordning innehåller alla bestämmelser som är nödvändiga för att genomföra den nya ordningen för handel med bananer med tredje land, bland annat de övergångsbestämmelser som motiveras av ett snabbt ikraftträdande av dessa tillämpningsföreskrifter.

26 Amerikas förenta stater ansåg att gemenskapens nya ordning för import av bananer syftade till att vidmakthålla de rättsstridiga delarna i den tidigare ordningen i strid med WTO-avtalen och DSB:s beslut av den 25 september 1997, och offentliggjorde den 10 november 1998 en provisorisk förteckning över de varor från medlemsstaterna i gemenskapen vilka de, som en motåtgärd, avsåg att belägga med en tilläggsimporttull.

27 Amerikas förenta stater meddelade den 21 december 1998 att de hade för avsikt att redan den 1 februari 1999, eller senast från och med den 3 mars 1999, ta ut 100 procents tull på import av sådana gemenskapsvaror som angavs i den förteckning som upprättats av de amerikanska myndigheterna.

28 Den 14 januari 1999 begärde Amerikas förenta stater i enlighet med artikel 22.2 i överenskommelsen bemyndigande från DSB att upphäva medgivanden gentemot gemenskapen och dess medlemsstater och därmed sammanhängande skyldigheter enligt Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) från 1994 och Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS) motsvarande ett handelsbelopp på 520 miljoner US-dollar (USD).

29 Under ett möte i DSB som hölls från den 25 januari till den 1 februari 1999 bestred gemenskapen detta belopp med motiveringen att det inte motsvarade omfattningen av de upphävda eller minskade förmåner som drabbat Amerikas förenta stater och gjorde gällande att de principer och förfaranden som anges i artikel 22.3 i överenskommelsen inte hade iakttagits.

30 Den 29 januari 1999 beslutade DSB, på gemenskapens begäran, att hänskjuta denna fråga till den ursprungliga panelen för skiljedom med stöd av artikel 22.6 i överenskommelsen, och att avvakta med att ta ställning till begäran om bemyndigande från Amerikas förenta stater till dess att det tillåtna beloppet avseende de tullar som skulle tas ut som en motåtgärd fastställts.

31 Den 3 mars 1999 ålade de amerikanska myndigheterna gemenskapsexportörerna av varor som fanns med på den nya förteckning som de upprättat en skyldighet att ställa en bankgaranti på 100 procent av de berörda importvarornas värde.

32 I beslut av den 9 april 1999 fann skiljedomarna att flera bestämmelser i den nya ordningen för import enligt den gemensamma organisationen av bananmarknaden stred mot bestämmelserna i WTO-avtalen och de fastställde omfattningen av

upphävda eller minskade förmåner som drabbat Amerikas förenta stater till 191,4 miljoner USD per år. Vidare ansåg de att detta lands upphävande av medgivanden och därmed sammanhängande skyldigheter enligt Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) från 1994 gentemot gemenskapen och dess medlemsstater avseende handel med ett belopp om högs. 191,4 miljoner USD per år var förenligt med artikel 22.4 i överenskommelsen.

33 Den 7 april 1999 begärde Amerikas förenta stater med stöd av artikel 22.7 i överenskommelsen bemyndigande från DSB att påföra importtullar med upp till detta belopp.

34 I ett pressmeddelande av den 9 april 1999 tillkännagav United States Trade Representative (Amerikas förenta staters särskilda representant i handelsfrågor) (nedan kallad den särskilde representanten) en förteckning över de varor som skulle beläggas med importtullar med en tullsats på 100 procent. På denna förteckning över varor från Österrike, Belgien, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Portugal, Spanien, Sverige och Förenade kungariket, upptogs bland annat "vikbara kartonger, askar och lådor av annat papper eller annan papp än wellpapp." Det angavs att den särskilde representanten skulle offentliggöra beslutet att införa tullar med en tullsats på 100 procent i *Federal Register* och att han hade för avsikt att fastställa det datum då de skulle börja tas ut till den 3 mars 1999.

35 Detta beslut, som offentliggjordes den 19 april 1999 i *Federal Register* (volym 64, nr 74, s. 19209–19211), antogs med stöd av section 301 i 1974 års Trade Act, enligt vilken den särskilde representanten skall vidta bemyndigade åtgärder om han konstaterar att överträdelser har skett av rättigheter som Amerikas förenta stater har enligt ett handelsavtal.

36 Av rubriken "Datum för ikraftträdande" i ovannämnda beslut framgår att "[den särskilde representanten] beslutat att en värdetull på 100 procent skall tillämpas

med verkan från den 19 april 1999, på de varor som släppts ut på marknaden eller som tagits ur lager för att de skulle kunna släppas ut på marknaden, den 3 mars 1999 eller efter detta datum".

37 Den 6 april 1999 kom en panel som upprättats på begäran från Ecuador den 18 december 1998 i enlighet med artikel 21.5 i överenskommelsen, fram till att den nya gemenskapsordningen för import av bananer var oförenlig med bestämmelserna i WTO-avtalen. Panelens rapport godkändes av DSB den 6 maj 1999.

38 Den 19 april 1999 bemyndigade DSB Amerikas förenta stater att på import från gemenskapen ta ut tullar med ett årligt handelsbelopp på upp till 191,4 miljoner USD.

39 Den 25 maj 1999 bestred gemenskapen vid WTO:s instanser de amerikanska motåtgärderna för perioden mellan den 3 mars 1999 och den 19 april 1999, särskilt på den grunden att de trädde i kraft den 3 mars 1999.

40 Den panel till vilken gemenskapen hänfört frågan ansåg att det stod i strid med bestämmelserna i överenskommelsen att denna amerikanska tilläggstull trädde i kraft sistnämnda datum och ändrade datumet för åtgärdens ikraftträdande till den 19 april 1999.

41 Vid förhandlingar med alla berörda parter föreslog gemenskapen ändringar i den nya gemensamma organisationen av bananmarknaden. Dessa ändringar föreskrevs i rådets förordning (EG) nr 216/2001 av den 29 januari 2001 om ändring av förordning nr 404/93 (EGT L 31, s. 2).

42 I ingressen till förordning nr 216/2001 föreskrivs följande:

"(1) Många och intensiva kontakter har ägt rum med leverantörsländerna liksom med andra berörda parter för att få slut på de tvister som pågår med anledning av det importsystem som upprättades genom förordning ... nr 404/93 och för att ta hänsyn till slutsatserna från den särskilda grupp som inrättats inom ramen för [WTO:s] system för lösning av tvister.

(2) En analys av alla yttranden som lagts fram för kommissionen har lett till bedömningen att det på medellång sikt bör upprättas ett importsystem grundat på tillämpningen av en tull med lämplig tullsats och tillämpningen av en förmånstull för import från AVS-länderna för att dels få de bästa garantier för att förverkliga målen för den gemensamma organisationen av marknaden när det gäller gemenskapens produktion och konsumenternas efterfrågan, dels iaktta de internationella handelsbestämmelserna, för att förhindra nya tvister.

(3) Ett sådant system bör dock inrättas genom förhandlingar med gemenskapens partner enligt ... [WTO:s] förfaranden, särskilt artikel XXVIII i ... [GATT]. Resultatet av dessa förhandlingar skall föreläggas rådet för godkännande; rådet skall även i enlighet med fördragets bestämmelser fastställa den tillämpliga tullsatsen i den gemensamma tulltaxan.

(4) Fram till dess att detta system träder i kraft bör gemenskapens försörjning ske inom ramen för flera tullkvoter, som är öppna för import från alla ursprungsländer, och som förvaltas i enlighet med rekommendationerna från [DSB] ...

(5) Med tanke på de avtalsenliga åtaganden[a] gentemot AVS-länderna och med tanke på att det är nödvändigt att garantera dem rimliga konkurrensvillkor, bör tillämpningen av ... en förmånstull på 300 euro per ton [på import av bananer med ursprung i dessa länder] göra det möjligt att behålla handelsflödet i fråga. Detta leder främst till en tullfri import inom ramen för ... tullkvoterna.

(6) Kommissionen bör bemyndigas att inleda förhandlingar med de leverantörsländer som har ett väsentligt intresse av att försörja gemenskapens marknad för att försöka förhandla fram en fördelning av de första två tullkvoterna. ..."

43 Den 11 april 2001 ingick Amerikas förenta stater och gemenskapen en överenskommelse om "hur den långvariga tvisten avseende ordningen för import av bananer skall få en lösning i gemenskapen". I denna överenskommelse anges att gemenskapen förbinder sig att "senast den 1 januari 2006 [inrätta] en renodlad tullordning avseende import av bananer". I detta dokument anges de åtgärder som gemenskapen förbinder sig att vidta under den övergångsperiod som löper ut den 1 januari 2006. I gengäld förbinder sig Amerikas förenta stater att provisoriskt avbryta uttaget av de tilläggstullar som de bemyndigats att ta ut på gemenskapsimport. Amerikas förenta stater angav emellertid i skrivelse av den 26 juni 2001 till DSB att denna överenskommelse "inte i sig [utgjorde] en ömsesidigt överenskommen lösning enligt artikel [3.6 i Överenskommelse om regler och förfaranden för tvistlösning och att] det med beaktande av de åtgärder som fortfarande kvarstår för alla parter att vidta även skulle vara för tidigt att avlägsna denna punkt från DSB:s dagordning".

44 Genom förordning (EG) nr 896/2001 av den 7 maj 2001 om tillämpningsföreskrifter för förordning nr 404/93 när det gäller importsystemet för bananer i gemenskapen (EGT L 126, s. 6) fastställde kommissionen tillämpningsföreskrifterna för den nya gemenskapsordningen för import av bananer som infördes genom förordning nr 216/2001.

45 Amerikas förenta stater upphävde tillämpningen av sina tilläggstullar med verkan från den 30 juni 2001. Från och med den 1 juli 2001 sänktes importtullen på kartonger, askar och vikbara lådor med ursprung i gemenskapen till den ursprungliga tullsatsen.

46 Av den statistik som kommissionen ingett på förstainstansrättens begäran framgår att det totala värdet cif (kostnad, frakt, försäkring) av importen från gemenskapen av kartonger, askar och vikbara lådor till Amerikas förenta stater uppgick till 27 932 045 USD år 1998, till 16 645 665 USD år 1999, till 9 531 023 USD år 2000 och, slutligen, till 18 444 637 USD år 2001.

47 Beamglow Ltd tillverkar vikbara kartonger med tryck och dekorationer. Kartongerna är avsedda att användas som förpackningar för kosmetika och parfym och omfattas av varukategorin "kartonger, askar och lådor av annat papper eller annan papp än wellpapp" som berörs av tilläggstullen.

Förfarandet

48 Genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 22 december 2000 väckte sökanden förevarande talan om ersättning för den skada som den anser har uppkommit till följd av denna tilläggstull.

49 Genom handling som inkom till förstainstansrättens kansli den 20 mars 2001 framställde parlamentet en invändning om rättegångshinder enligt artikel 114 i förstainstansrättens rättegångsregler.

50 Sökanden inkom med ett skriftligt yttrande över denna invändning genom skrivelse den 8 juni 2001.

51 Genom beslut av ordföranden på fjärde avdelningen den 11 september 2000 tilläts Konungariket Spanien intervenera till stöd för svarandens yrkanden.

52 Genom beslut av den 16 oktober 2001 förordnades att parlamentets invändning om rättegångshinder skulle prövas i samband med att målet prövades i sak.

53 Enligt förstainstansrättens beslut av den 4 juli 2002 hänsköts, på begäran av kommissionen som ingavs med stöd av artikel 51.1 andra stycket i förstainstansrättens rättegångsregler, förevarande mål till en avdelning i utökad sammansättning, sammansatt av fem domare.

54 Målet tilldelades åter första avdelningen i utökad sammansättning den 7 oktober 2002, i enlighet med förstainstansrättens beslut av den 4 juli 2002 om avdelningarnas sammansättning och tilldelningen av mål till dem.

55 Genom beslut av den 13 december 2002 utsåg förstainstansrätten en ny referent, då den inledningsvis utsedda referentens mandat hade löpt ut.

56 Förstainstansrätten beslöt, sedan parterna hörts, att den 1 april 2004 hänskjuta de förenade målen T-69/00, T-151/00 och T-301/00 samt de förenade målen T-320/00, T-383/00 och T-135/01 till förstainstansrättens stora avdelning.

57 Genom beslut av den 19 maj 2004 förenade ordföranden på stora avdelningen, sedan parterna hörts, de sex ovannämnda målen vad gäller det muntliga förfarandet.

58 Förstainstansrätten uppmanade parterna, såsom en processledningsåtgärd, att skriftligen besvara ett antal frågor före den muntliga förhandlingen. Parterna ingav i vederbörlig ordning den begärda informationen.

59 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid den förhandling som stora avdelningen höll i målet den 26 maj 2004.

Parternas yrkanden

60 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— förplikta svarandena att solidariskt utge skadestånd till sökanden med 1 299 632 GBP,

— i andra hand anmoda parterna i målet att inom en rimlig tidsfrist från det att dom meddelas till förstainstansrätten inkomma med uppgift om storleken på det skadestånd som de har kommit överens om, eller, om sådan överenskommelse inte kan träffas, framställa till beloppet bestämda yrkanden,

— förordna att ränta skall utgå på det utdömda skadeståndet enligt en räntesats på 8 procent per år eller enligt en annan räntesats som förstainstansrätten finner skälig, från och med den dag dom meddelas,

— förplikta gemenskapen, företrädd av parlamentet, rådet och kommissionen, att ersätta rättegångskostnaderna,

— förordna om alla andra lämpliga åtgärder som den anser nödvändiga.

61 Svarandena, med stöd av Konungariket Spanien, har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan eller, i andra hand, ogilla den,

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Upptagande till sakprövning

62 Svarandena har åberopat tre grunder till stöd för att talan inte kan upptas till sakprövning. Beamglows skadeståndstalan kan enligt svarandena inte upptas till prövning i den mån som den riktar sig mot parlamentet. Ansökan uppfyller inte kraven i artikel 44.1 c i rättegångsreglerna. Slutligen saknar förstainstansrätten behörighet att pröva förevarande talan.

Huruvida talan mot parlamentet kan upptas till sakprövning

63 Parlamentet har åberopat att talan inte kan upptas till prövning i den mån som den riktar sig mot denna institution. Beamglows ombud var inte behörigt att väcka talan mot det eftersom ombudet vid tidpunkten för ingivandet av ansökan inte hade ingett någon rättegångsfullmakt i vilken parlamentet angavs som svarandeinstitution. I ansökan anges inte heller någon som helst omständighet av vilken det framgår att parlamentet skulle ha agerat på ett sätt som skulle kunna göra gemenskapen skadeståndsansvarig.

64 Förstainstansrätten anser det lämpligt att pröva den andra grunden som parlamentet åberopat för att talan inte kan upptas till prövning först.

Parternas argument

65 Parlamentet har gjort gällande att det av ansökan inte framgår på vilket sätt parlamentets agerande kunnat medföra att skadeståndsansvar uppkommit för gemenskapen. Under alla omständigheter kan inte parlamentet vara ansvarigt för den påstådda skadan, eftersom det inte var behörigt att fastställa det materiella innehållet i de ifrågasatta jordbruksbestämmelserna eller att anta åtgärder som kunde orsaka, förhindra eller mildra den påstådda skadan. De resolutioner som utfärdats av parlamentet var endast ett uttryck för dess allmänna behörighet att hålla överläggningar.

66 Sökanden har invänt att den anser att den skada som den lidit kan tillskrivas de felaktigheter som begåtts i alla skeden i ändringsförfarandet avseende den ifrågasatta gemenskapsordningen för import av bananer och, som en följd härav, samtliga berörda institutioners roll, även parlamentets.

67 Samråd hölls med parlamentet före antagandet av förordningarna nr 404/93 och nr 1637/98, som förklarats oförenliga med WTO-avtalen. Parlamentet hade möjlighet att lägga fram förslag i de frågor som den ansåg krävde antagande av en gemenskapsrättsakt, men utnyttjade den inte. Slutligen hade det i flera yttranden, resolutioner och interventioner från parlamentet betonats att det var nödvändigt att vidta åtgärder för att förhindra att WTO:s regler fick katastrofala följder för gemenskapens produktionsområden.

Förstainstansrättens bedömning

68 När talan, såsom i förevarande mål, väckts mot gemenskapen angående utomobligatoriskt skadeståndsansvar, företräds gemenskapen vid gemenskapsdomstolarna av den institution eller de institutioner som den omständighet som påstås ligga till grund för den påstådda skadan kan tillskrivas.

69 Den som begär skadestånd har rätt att rikta sin talan mot gemenskapen företrädd av kommissionen och rådet om, såsom föreskrivs i artikel 43.2 tredje stycket i EG-fördraget (nu artikel 37 EG i ändrad lydelse), den förstnämnda har föreslagit och den senare har antagit de bestämmelser om den gemensamma jordbrukspolitiken vars rättsstridighet påstås ha orsakat den påstådda skadan (domstolens dom av den 13 november 1973 i de förenade målen 63/72–69/72, Werhahn m.fl. mot rådet, REG 1973, s. 1229, punkterna 7 och 8).

70 Denna bestämmelse ger inte parlamentet någon behörighet att fatta beslut i denna fråga, utan möjliggör endast för parlamentet att delta i egenskap av rådgivande organ under rådets förfarande för antagande av förordningar, direktiv och beslut avseende den gemensamma jordbrukspolitiken.

71 Det yttrande som parlamentet avgav i denna egenskap över förslaget till förordning nr 1637/98 är således inte av bindande karaktär.

72 Detsamma gäller för de yttranden och resolutioner som parlamentet i förekommande fall borde ha antagit till förmån för de näringsidkare som utövar verksamhet inom en annan sektor än banansektorn. Eftersom sådana resolutioner inte är av bindande karaktär, kunde de inte ge upphov till berättigade förväntningar på att rådet och kommissionen skulle följa dem (domstolens dom av den 11 juli 1985 i de förenade målen 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 och 10/84, Salerno m.fl. mot kommissionen och rådet, REG 1985, s. I-2523, punkt 59) och följaktligen inte heller skapa skyldigheter i detta avseende för de båda institutionerna (se, för ett liknande resonemang, domstolens beslut av den 29 oktober 2004 i mål C-18/04 P, Krikorian m.fl. mot parlamentet, rådet och kommissionen, ej publicerat i rättsfallssamlingen, punkt 33).

73 Under dessa omständigheter skall både antagandet av rådets förordning nr 1637/98 och kommissionens förordning nr 2362/98, som av DSB befunnits oförenliga med WTO-avtalen, och det påstådda förhållandet att den ifrågasatta importordningen inte gjorts förenlig med avtalen uteslutande anses omfattas av rådets och kommissionens behörighet.

74 Det framgår således inte att parlamentet skulle ha kunnat bidra till att utomobligatoriskt skadeståndsansvar uppkom för gemenskapen till följd av att gemenskapsordningen för import av bananer var oförenlig med WTO-avtalen.

75 Parlamentets invändning om rättegångshinder skall således bifallas och talan mot parlamentet skall avvisas, utan att det är nödvändigt att pröva avvisningsgrunden enligt vilken det vid tidpunkten för väckande av förevarande talan inte fanns någon rättegångsfullmakt från Beamglow som gav dess ombud fullmakt att föra talan mot parlamentet.

Huruvida talan uppfyller kraven i artikel 44.1 c i rättegångsreglerna

Parternas argument

76 Rådet och kommissionen anser att talan inte kan upptas till prövning eftersom de i ansökan klandras för att antingen ha antagit rättsstridiga rättsakter eller ha gjort sig skyldiga till passivitet, vilket innebär att de inte på ett tillfredsställande sätt kan tillvarata sin rätt till försvar. Av ansökan framgår inte heller att den påstådda skadan verkligen föreligger och inte heller skadans karaktär.

77 Svaranden har invänt att det av ansökan framgår ungefär vilken omfattning skadan har, att den innehåller uppgifter som gör det möjligt att bedöma skadans karaktär och omfattning och att det av de uppgifter som ingetts senare framgår att det uppkommit en faktisk och säker skada.

Förstainstansrättens bedömning

78 Förstainstansrätten erinrar om att enligt artikel 21 första stycket i domstolens stadga, som enligt artikel 53 första stycket i denna stadga skall tillämpas på förfarandet vid förstainstansrätten, och enligt artikel 44.1 c i förstainstansrättens rättegångsregler, skall en ansökan innehålla uppgifter om föremålet för talan samt en kortfattad framställning av grunderna för denna. Dessa uppgifter skall vara tillräckligt klara och precisa för att svaranden skall kunna förbereda sitt försvar och förstainstansrätten skall kunna pröva talan, i förekommande fall utan att ha tillgång till andra uppgifter. För att garantera rättssäkerheten och en god rättskipning krävs, för att en talan skall kunna tas upp till sakprövning, att de väsentligaste faktiska och rättsliga omständigheter som talan grundas på åtminstone kortfattat men på ett konsekvent och begripligt sätt framgår av innehållet i själva ansökan.

79 För att en ansökan om ersättning för skada som, såsom i förevarande fall, påstås ha vållats av en gemenskapsinstitution skall uppfylla dessa krav måste den innehålla uppgifter som gör det möjligt att fastställa vilket agerande sökanden lägger institutionen till last, och skälen till att han anser att det finns ett orsakssamband mellan detta agerande och den skada som han påstår sig ha lidit (förstainstansrättens dom av den 29 januari 1998 i mål T-113/96, Dubois et Fils mot rådet och kommissionen, REG 1998, s. II-125, punkterna 29 och 30).

80 Såsom framgår av sökandens argumentation har bolaget hävdat att de lidit skada till följd av att svarandeinstitutionerna inte har antagit de ändringar i gemenskapsordningen för import av bananer som är nödvändiga för att inom den frist som uppställts av DSB göra den förenlig med gemenskapens åtaganden enligt WTO-avtalen och till följd av att gemenskapen inte vidtagit några åtgärder för att skydda sökanden mot amerikanska handelsrepressalier.

81 Ansökan innehåller således, till skillnad från vad svarandena har gjort gällande, uppgifter som gör det möjligt att fastställa vilket agerande sökanden lägger institutionen till last och som de anser har orsakat skadan.

82 Det framgår för övrigt av svarandenas argumentation avseende huruvida talan är välgrundad att de med ändamålsenlig verkan har kunnat förbereda sitt försvar avseende villkoren för att gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar skall uppkomma. Härav följer att förstainstansrätten kan pröva förevarande talan med full kännedom om omständigheterna i målet och med iakttagande av den kontradiktoriska principen.

83 Svarandenas anmärkning att talan inte uppfyller kraven i artikel 44.1 c i rättegångsreglerna kan således inte godtas.

Förstainstansrättens behörighet

Parternas argument

84 Rådet och kommissionen har ifrågasatt att förstainstansrätten är behörig att pröva förevarande skadeståndstalan. Tilläggstullen inrättades till följd av ett beslut från Amerikas förenta staters regering och inte till följd av en handling av en gemenskapsinstitution. Gemenskapsdomstolarna kan inte vara behöriga enbart på grund av att det påstås att en skada uppkommit till följd av en handling eller underlåtenhet av en gemenskapsinstitution.

85 Gemenskapsdomstolarna kan inte pröva en skadeståndstalan som väckts mot en gemenskapsinstitution då den handling som ligger till grund för den påstådda skadan har begåtts av en medlemsstat som agerat självständigt (domstolens dom av den 7 juli 1987 i de förenade målen 89/86 och 91/86, REG 1987, s. 3005, punkterna 18–20).

86 Sökanden har invänt att dess talan inte riktar sig mot de amerikanska myndigheternas agerande, utan mot gemenskapens agerande, vilket orsakat antagandet av tilläggstullen utan att sökanden skyddats från densamma.

Förstainstansrättens bedömning

87 Enligt artikel 235 EG jämförd med artikel 288 andra stycket EG är gemenskapsdomstolarna behöriga att pröva talan om ersättning för skada som orsakats av gemenskapens institutioner eller av dess anställda under tjänsteutövning.

88 I förevarande mål har sökanden begärt ersättning för skada som den anser sig ha lidit till följd av en höjning av importtullar som myndigheterna i Amerikas förenta stater påfört dess varor i enlighet med ett bemyndigande från DSB efter det att det fastställts att gemenskapsordningen för import av bananer var oförenlig med WTO-avtalen.

89 Talan grundar sig på gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar, som enligt sökanden uppkommit till följd av att den skada som den har lidit har uppkommit på grund av att rådet och kommissionen utfärdat bestämmelser som DSB ansett vara oförenliga med WTO-avtalen och underlåtit att vidta skyddsåtgärder.

90 Förstainstansrätten är således, enligt artiklarna 235 EG och 288 andra stycket EG, behörig att pröva förevarande skadeståndstalan som, till skillnad från situationen i det ovan i punkt 75 nämnda målet Étoile commerciale och CNTA mot kommissionen, som åberopats av kommissionen, inte uteslutande, såsom grund för skadeståndsansvar, avser ett beslut fattat av ett nationellt organ.

91 Visserligen förutsätter gemenskapens ansvar enligt fast rättspraxis att den påstådda skadan kan tillskrivas gemenskapsinstitutionernas agerande. Det är emellertid här fråga om ett materiellt villkor som skall granskas vid prövningen av huruvida orsakssambandet mellan den påstådda skadan och institutionernas agerande är tillräckligt direkt, och som inte innebär att det kan fastställas att förstainstansrätten saknar behörighet, då det påstås att skadan kan tillskrivas gemenskapsinstitutionernas agerande.

92 Utan att föregripa den bedömning som skall göras av orsakssambandet mellan rådets och kommissionens agerande och den påstådda skadan vid prövningen av huruvida villkoren för utomobligatoriskt skadestånd är uppfyllda, godtar förstainstansrätten således inte kommissionens argument avseende förstainstansrättens bristande behörighet.

93 Under dessa omständigheter skall talan upptas till sakprövning.

Prövning i sak

94 Sökandens yrkande om skadestånd grundar sig huvudsakligen på principen om gemenskapens utomobligatoriska ansvar till följd av rättsstridigt agerande av dess organ. Slutligen har sökanden åberopat principen att gemenskapen har ett utomobligatoriskt skadeståndsansvar även då dess organ inte har agerat rättsstridigt (förstainstansrättens dom av den 28 april 1998 i mål T-184/95, Dorsch Consult mot rådet och kommissionen, REG 1998, s. II-667, punkt 59, vilken fastställts efter överklagande genom domstolens dom av den 15 juni 2000 i mål C-237/98 P, Dorsch Consult mot rådet och kommissionen, REG 2000, s. I-4549, punkterna 19 och 53).

Gemenskapens ansvar för rättsstridigt agerande av dess organ

95 Förstainstansrätten erinrar inledningsvis om att det av fast rättspraxis följer att gemenskapens utomobligatoriska ansvar enligt artikel 288 andra stycket EG för rättsstridigt agerande av dess organ förutsätter att flera villkor är uppfyllda, nämligen att det agerande som läggs institutionen till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger skada och att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den åberopade skadan (domstolens dom av den 29 september 1982 i mål 26/81,

Oleifici Mediterranei mot EEG, REG 1982, s. 3057, punkt 16, förstainstansrättens dom av den 11 juli 1996 i mål T-175/94, International Procurement Services mot kommissionen, REG 1996, s. II-729, punkt 44, av den 16 oktober 1996 i mål T-336/94, Efisol mot kommissionen, REG 1996, s. II-1343, punkt 30, och av den 11 juli 1997 i mål T-267/94, Oleifici Italiani mot kommissionen, REG 1997, s. II-1239, punkt 20).

96 När ett av dessa villkor inte är uppfyllt skall talan ogillas i sin helhet, utan att det är nödvändigt att pröva de andra villkoren för nämnda ansvar (domstolens dom av den 15 september 1994 i mål C-146/91, KYDEP mot rådet och kommissionen, REG 1994, s. I-4199, punkterna 19 och 81, och förstainstansrättens dom av den 20 februari 2002 i mål T-170/00, Förde-Reederei mot rådet och kommissionen, REG 2002, s. II-515, punkt 37).

97 Det rättsstridiga agerande som läggs en gemenskapsinstitution till last skall bestå i en tillräckligt klar överträdelse av en rättsregel som har till syfte att ge enskilda rättigheter (domstolens dom av den 4 juli 2000 i mål C-352/98 P, Bergaderm och Goupil mot kommissionen, REG 2000, s. I-5291, punkt 42).

98 Det avgörande kriteriet för att anse att detta krav är uppfyllt är att den berörda gemenskapsinstitutionen uppenbart och allvarligt har missbedömt gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning.

99 Om denna institution endast förfogade över ett i hög grad begränsat, eller till och med obefintligt, utrymme för skönsmässig bedömning kan redan den omständigheten att gemenskapsrätten har åsidosatts i sig vara tillräcklig för att det skall vara fråga om en tillräckligt klar överträdelse (förstainstansrättens dom av den 12 juli 2001 i de förenade målen T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 och T-225/99, Comafrica och Dole Fresh Fruit Europé mot kommissionen, REG 2001, s. II-1975, punkt 134, och av den 10 februari 2004 i de förenade målen T-64/01 och T-65/01, Afrikanische Frucht-Compagnie och Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert mot rådet och kommissionen, REG 2004, s. II-521, punkt 71).

100 Det är mot bakgrund av dessa anmärkningar som sökandens yrkande om skadestånd skall prövas.

Parternas argument

— De rättsstridigheter för vilka svarandeinstitutionerna har kritiserats

101 Sökanden har gjort gällande att svarandena genom att inte göra gemenskapsordningen för import av bananer förenlig med WTO-avtalen överträtt 1994 års GATT-bestämmelser, GATS-bestämmelserna samt DSB:s rekommendationer och utslag.

102 Gemenskapens bristande genomförande av sina skyldigheter enligt WTO-avtalen innebar enligt sökanden att de berättigade förväntningar som sökanden hade i fråga om sin försäljning och sina investeringar i Förenta staterna inte uppfylldes och innebar ett åsidosättande av principen om rättssäkerhet.

103 Gemenskapen kunde finansiera en politik för att bibehålla förmånliga villkor för handeln med AVS-parterna, antingen med finansiering genom dess allmänna budget, inom ramen för kompensation som förhandlas fram enligt artikel 22.2 i överenskommelsen, eller genom att ge upphov till de bestraffningsåtgärder som i förevarande fall infördes av Amerikas förenta stater.

104 Denna överföring till andra områden av kostnaden för att skydda producenterna av AVS-bananer var varken nödvändig eller lämplig. Gemenskapen borde ha vidtagit försiktighetsåtgärder för att undvika att sökanden skulle få betala priset för gemenskapens beslut att ignorera sina internationella förpliktelser.

105 Gemenskapens politiska val innebar således ett åsidosättande av proportionalitetsprincipen, av sökandens grundläggande rätt att utöva förvärvsverksamhet och av sökandens äganderätt.

106 Svarandena har klandrat sökanden för att den varken påvisat karaktären av den påstådda passiviteten eller vari den skulle bestå, och inte heller påvisat grunden för den skyldighet att agera som den påstås ha åsidosatt.

107 WTO:s medlemmar agerar enligt svarandena rättsenligt då de, för att få en åtgärd som av DSB befunnits oförenlig med WTO-reglerna att upphöra, genom att välja en av de möjligheter som finns enligt överenskommelsen återupprättar balansen mellan sina respektive medgivanden, som brutits genom den omtvistade åtgärden.

108 I förevarande fall hade kommissionen inte något annat val än att efterkomma alla sina internationella förpliktelser genom att inleda förhandlingar och genom att föreslå ändringar i den gemensamma organisationen av bananmarknaden. Dessa ändringar införlivades med den gemensamma organisationen av bananmarknaden genom förordning nr 216/2001 och kommissionens förordning (EG) nr 395/2001 av den 27 februari 2001 om fastställande av vissa riktkvantiteter och individuella begränsningar för utfärdande av importlicenser för import av bananer till gemenskapen för andra kvartalet 2001, inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-bananer (EGT L 58, s. 11).

109 Skyddet för berättigade förväntningar gäller endast för situationer och förhållanden som lagenligt uppkommit enligt gemenskapsbestämmelserna, och omfattar inte sökandens förbindelser med sina amerikanska kunder. De medgivanden som utbytts av WTO:s medlemmar kan inte i något fall grunda en berättigad förväntning på ett varaktigt tillträde till en viss nationell marknad. Gemenskapsinstitutionerna har aldrig gett sökanden någon särskild försäkran om på vilket sätt gemenskapen skulle efterkomma DSB:s utslag och rekommendationer.

110 Svarandena anser att det är oklart hur principerna om proportionalitet och skydd för berättigade förväntningar samt sökandens rätt att fritt utöva sin ekonomiska verksamhet eller sin äganderätt har kunnat åsidosättas, oavsett på vilket sätt WTO:s regler kan ha överträtts.

111 Svarandena har vidare påpekat att sökanden anser att det inte är själva ordningen för import av bananer som är oproportionerlig, utan beslutet att godta Amerikas förenta staters upphävande av medgivanden, när detta var den enda möjlighet som gemenskapen hade.

112 Slutligen har svarandena anfört att sökandens rätt att fritt utöva ekonomisk verksamhet hindrades av Amerikas förenta staters upphävande av tullmedgivanden och inte av antagandet av den gemensamma organisationen av bananmarknaden.

— Den rättsliga karaktären av de bestämmelser som svarandena påstås ha åsidosatt

113 Sökanden har gjort gällande att i den mån de överträdda reglerna i GATT och GATS innebär en begränsning av hinder i handeln mellan WTO:s medlemmar och således underlättar fri handel för företagen, ger de rättigheter till enskilda. Detsamma gäller i fråga om DSB:s rekommendationer eller utslag, vilka förtydligar innehållet i WTO-avtalen samt principerna om skydd för berättigade förväntningar, rättssäkerhet och proportionalitet liksom sökandens rätt att fritt utöva näringsverksamhet och äganderätt.

114 Gemenskapsdomstolarna kan enligt sökanden pröva lagenligheten av en gemenskapsinstitutions agerande med beaktande av WTO:s regler då gemenskapen, såsom i förevarande fall, har avsett att fullgöra en särskild förpliktelse vilken den åtagit sig inom ramen för WTO.

115 Svarandena har invänt att det av beslut från WTO:s organ och av gemenskapens rättspraxis följer att det inte är möjligt att åberopa WTO:s regler eller DSB:s rekommendationer till stöd för att en gemenskapsinstitutions handling eller underlåtenhet är rättsstridig.

116 Frågan huruvida GATT- och GATS-bestämmelserna kan grunda rättigheter för enskilda saknar således betydelse, eftersom sökanden inte med giltig verkan kan åberopa dessa rättigheter.

117 Ett beslut från DSB kan inte heller få mer långtgående följder än de bestämmelser i WTO-avtalen på vilka det grundar sig.

— Frågan hur allvarliga de påstådda överträdelserna är

118 Sökanden har gjort gällande att det i WTO-avtalen uppställs gränser för de val som gemenskapen ges för att anta sin ordning för import av bananer, vilka gemenskapen utan tvekan har överskridit. De upprepade överträdelserna av WTO:s regler under en lång period innebär att gemenskapsinstitutionen uppenbart och allvarligt har överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning.

119 Härav följer att det skett ett uppenbart och allvarligt åsidosättande av sökandens berättigade förväntningar och proportionalitetsprincipen samt av sökandens rätt att fritt utöva förvärvsverksamhet och av dennes äganderätt.

120 Rådet och kommissionen har bestridit att de uppenbart och allvarligt överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning genom att välja att lösa tvisten genom att anta en ny gemensam organisation av bananmarknaden.

121 En WTO-medlem är inte skyldig att strikt följa slutsatserna från en panel eller från överprövningsorganet, utan har möjlighet att genomföra dem på olika sätt.

122 Panelen som i enlighet med artikel 21.5 i överenskommelsen nådde slutsatsen att vissa delar av ordningen för import av bananer enligt förordningarna nr 1637/98 och nr 2362/98 var oförenliga med WTO:s regler, föreslog tre lösningar för att säkerställa att ordningen skulle bli förenlig med avtalen. Detta visar hur stort gemenskapens utrymme för skönsmässig bedömning är och svårigheten att utarbeta en förordning som är förenlig med WTO:s regler.

123 Eftersom gemenskapen inte kan göras ansvarig för ett självständigt tredje lands handlande, kan den inte anses allvarligt ha åsidosatt principerna om proportionalitet och skydd för berättigade förväntningar och inte heller rätten att utöva förvärvsverksamhet.

124 Utövandet av normgivningsverksamhet får inte hindras av att det är möjligt att väcka skadeståndstalan, när allmänintresset inom gemenskapen kräver att det antas normativa bestämmelser som kan skada enskildas intressen (domstolens dom av den 5 mars 1996 i de förenade målen C-46/93 och C-48/93, Brasserie du pêcheur och Factortame, REG 1996, s. I-1029, punkt 45).

Förstainstansrättens bedömning

— Den prejudiciella frågan huruvida WTO-reglerna kan åberopas

125 Innan det prövas huruvida gemenskapsinstitutionernas agerande var lagenligt, skall det undersökas huruvida enskilda rättssubjekt i gemenskapen kan åberopa WTO-avtalen inför domstol för att bestrida giltigheten av gemenskapsbestämmelser för det fall DSB har förklarat att både dessa och senare bestämmelser som antagits av gemenskapen, för att efterkomma de ifrågavarande WTO-reglerna, var oförenliga med sistnämnda regler.

126 Sökanden har härvid åberopat att principen *pacta sunt servanda,* som ingår bland de rättsregler som gemenskapsinstitutionerna skall följa vid utövandet av de befogenheter som de tilldelats, utgör en grundläggande princip i alla rättsordningar och särskilt i internationell rätt (domstolens dom av den 16 juni 1998 i mål C-162/96, Racke, REG 1998, s. I-3655, punkt 49).

127 I förevarande fall kan emellertid principen *pacta sunt servanda* inte med giltig verkan åberopas gentemot svarandeinstitutionerna, eftersom WTO-avtalen enligt fast rättspraxis, med hänsyn till deras beskaffenhet och systematik, i princip inte ingår bland de regler som domstolen skall beakta när den prövar lagenligheten av gemenskapsinstitutionernas rättsakter (domstolens dom av den 23 november 1999 i mål C-149/96, Portugal mot rådet, REG 1999, s. I-8395, punkt 47, domstolens beslut av den 2 maj 2001 i mål C-307/99, OGT Fruchthandelsgesellschaft, REG 2001, s. I-3159, punkt 24, domstolens dom av den 12 mars 2002 i de förenade målen Omega Air m.fl., REG 2002, s. I-2569, punkt 93, av den 9 januari 2003 i mål C-76/00 P, Petrotub och Republica mot rådet, REG 2003, s. I-79, punkt 53, och av den 30 september 2003 i mål C-93/02, Biret International mot rådet, REG 2003, s. I-10497, punkt 52).

128 Avtalet om upprättande av WTO grundar sig nämligen på principen om ömsesidighet och för parterna ömsesidiga fördelar och skiljer sig därför från de avtal som gemenskapen har ingått med tredje land och som innebär en viss asymmetri i fråga om avtalade skyldigheter. Det är emellertid ostridigt att vissa av gemenskapens viktigaste handelspartner inte räknar WTO-avtalen till de regler som deras dömande organ skall beakta när de prövar lagenligheten av regler i nationell rätt. Att pröva lagenligheten av gemenskapsinstitutionernas rättsakter med beaktande av dessa regler riskerar således att leda till obalans i tillämpningen av WTO:s bestämmelser, och gemenskapens lagstiftande eller verkställande organ skulle berövas den handlingsfrihet som liknande organ hos gemenskapens handelspartners förfogar över (domen i det ovan i punkt 110 nämnda målet Portugal mot rådet, punkterna 42–46).

129 Att ålägga domstolarna en skyldighet att underlåta att tillämpa bestämmelser i intern rätt som är oförenliga med WTO-avtalen skulle vidare leda till att de avtalsslutande parternas lagstiftande eller verkställande organ berövades den i artikel 22 i överenskommelsen föreskrivna möjligheten att nå en lösning genom förhandlingar, om än bara som en tillfällig åtgärd, i syfte att komma fram till en ömsesidigt godtagbar kompensation (domen i det ovan i punkt 110 nämnda målet Portugal mot rådet, punkterna 39 och 40).

130 Härav följer att den omständigheten att WTO:s regler eventuellt har överträtts av svarandeinstitutionerna i princip inte kan medföra att gemenskapen ådrar sig utomobligatoriskt ansvar (förstainstansrättens domar av den 20 mars 2001 i mål T-18/99, Cordis mot kommissionen, REG 2001, s. II-913, punkt 51, i mål T-30/99, Bocchi Food Trade International mot kommissionen, REG 1999, s. II-943, punkt 56, och i mål T-52/99, T. Port mot kommissionen, REG 1999, s. II-981, punkt 51).

131 Det är endast om gemenskapen avsett att fullgöra en särskild förpliktelse, vilken den åtagit sig inom ramen för WTO, eller om en gemenskapsrättsakt uttryckligen hänvisar till vissa bestämmelser i WTO-avtalet, som det åvilar förstainstansrätten att pröva lagenligheten av svarandeinstitutionernas agerande med hänsyn till WTO:s regler (se, vad beträffar GATT 1947, domstolens dom i mål 70/87, Fediol mot

kommissionen, REG 1989, s. 1781, punkterna 19–22, och av den 7 maj 1991 i mål C-69/89, Nakajima mot rådet, REG 1991, s. I-2069, punkt 31, samt, vad beträffar WTO-avtalen, domen i det ovan i punkt 110 nämnda målet Portugal mot rådet, punkt 49, och domen i det ovan i punkt 110 nämnda målet Biret International mot rådet, punkt 53).

132 Även om det finns ett beslut av DSB i vilket det fastställs att de åtgärder som vidtagits av en medlem är oförenliga med WTO-reglerna, är emellertid inte något av dessa två undantag tillämpligt i förevarande mål.

— Undantaget avseende att gemenskapen avsett att fullgöra en särskild förpliktelse, vilken den åtagit sig inom ramen för WTO

133 När gemenskapen efter antagandet av DSB:s beslut av den 25 september 1997 åtog sig att följa WTO:s regler avsåg den inte att fullgöra en sådan särskild förpliktelse inom ramen för WTO som kan motivera ett undantag till det förhållandet att det inte är möjligt att åberopa WTO:s regler vid gemenskapsdomstolarna och som innebär att dessa kan pröva lagenligheten av gemenskapsinstitutionernas agerande med beaktande av dessa regler.

134 Jämfört med GATT 1947 har visserligen tvistlösningssystemet förstärkts genom överenskommelsen, särskilt vad gäller antagandet av panelrapporter.

135 I artikel 3.7 i överenskommelsen betonas att det primära syftet med tvistlösningssystemet vanligen är att säkerställa att de åtgärder som har befunnits vara oförenliga med bestämmelserna i WTO-avtalen dras tillbaka. På samma sätt prioriteras i artikel 22.1 i överenskommelsen ett fullständigt genomförande av en rekommendation om att göra en åtgärd förenlig med de berörda WTO-avtalen.

136 Enligt artikel 17.14 i överenskommelsen skall vidare en rapport från överprövningsorganet som antagits av DSB, såsom i förevarande fall, villkorslöst godtas av parterna i tvisten. Slutligen anges i artikel 22.7 att dessa parter skall acceptera att skiljedomarens beslut om fastställande av omfattningen av upphävandet av medgivandena är slutgiltigt.

137 Enligt överenskommelsen tillmäts likväl förhandlingar mellan medlemmar i WTO som är parter i en tvist en betydande roll (domen i det ovan i punkt 110 nämnda målet Portugal mot rådet, punkterna 36–40).

138 Den berörda WTO-medlemmen ges således enligt överenskommelsen flera sätt att genomföra en rekommendation eller ett beslut av DSB enligt vilket en åtgärd är oförenlig med WTO:s regler.

139 I artikel 3.7 i överenskommelsen föreskrivs en möjlighet att, om ett omedelbart tillbakadragande av åtgärden inte är praktiskt möjligt, bevilja den medlem som vållats skada kompensation eller bemyndiga den att upphäva medgivanden eller andra skyldigheter enligt de berörda avtalen gentemot den andra medlemmen, som en tillfällig åtgärd och i avvaktan på att den oförenliga åtgärden dras tillbaka (se domen i det ovan i punkt 127 nämnda målet Portugal mot rådet, punkt 37).

140 Enligt artikel 22.2 i överenskommelsen skall en medlem av WTO, som underlåter att efterkomma rekommendationerna och utslagen inom den förelagda tiden, om så begärs, senast före utgången av tidsperioden inleda förhandlingar med den klagande parten i syfte att komma fram till en ömsesidigt godtagbar kompensation.

141 Om tillfredsställande kompensation inte överenskommits inom 20 dagar efter den dag då den rimliga tidsperioden enligt artikel 21.3 i överenskommelsen för att efterkomma WTO:s regler löpt ut, kan den klagande parten begära bemyndigande från DSB att upphäva medgivanden eller andra skyldigheter enligt WTO-avtalen gentemot den berörda medlemmen.

142 Även efter utgången av den föreskrivna tidsperioden för att göra den åtgärd som förklarats oförenlig med WTO:s regler förenlig med desamma och efter bemyndigande och antagande av kompensationsåtgärder eller upphävande av medgivanden enligt artikel 22.6 i överenskommelsen kvarstår under alla omständigheter ett betydande utrymme för förhandlingar mellan parterna i tvisten.

143 I artikel 22.8 i överenskommelsen anges att medgivanden eller andra skyldigheter är tillfälliga och att de endast skall tillämpas "intill dess att en åtgärd som befunnits vara oförenlig med ett berört avtal har avskaffats, eller till dess att den medlem som har att efterkomma rekommendationerna eller utslagen erbjuder en lösning på det problem som förorsakas av upphävande eller minskning av förmåner, eller till dess att en ömsesidigt tillfredsställande lösning har nåtts".

144 I denna bestämmelse föreskrivs vidare att DSB, i enlighet med artikel 21.6, löpande skall övervaka genomförandet av antagna rekommendationer eller utslag.

145 I artikel 21.5 i överenskommelsen föreskrivs att då det råder oenighet om huruvida åtgärder som vidtagits för att efterkomma DSB:s rekommendationer eller utslag står i överensstämmelse med ett berört avtal, skall en sådan tvist avgöras "i enlighet med dessa tvistlösningsförfaranden", vilket innefattar att parterna skall försöka finna en förhandlingslösning.

146 Varken utgången av den tidsperiod som DSB uppställt för gemenskapen för att den skall göra sin ordning för bananimport förenlig med DSB:s beslut av den 25 september 1997 eller beslutet av den 9 april 1999 genom vilket DSB:s skiljedomare uttryckligen konstaterat att de nya bestämmelserna för import av bananer som införts genom förordningarna nr 1637/98 och nr 2362/98 var oförenliga med förstnämnda beslut, innebar att de möjligheter till tvistlösning som stod till buds enligt överenskommelsen hade uttömts.

147 En kontroll av gemenskapsdomstolarna av huruvida svarandeinstitutionernas agerande med hänsyn till WTO:s regler är lagenligt skulle således kunna få till följd att gemenskapsförhandlarnas ställning försvagas när man försöker nå en lösning på tvisten som är ömsesidigt godtagbar för parterna och förenlig med WTO:s regler.

148 Att under dessa omständigheter ålägga domstolarna en skyldighet att underlåta att tillämpa bestämmelser i intern rätt som är oförenliga med WTO-avtalen skulle leda till att de avtalsslutande parternas lagstiftande eller verkställande organ berövades den i artikel 22 i överenskommelsen föreskrivna möjligheten att nå en lösning genom förhandlingar, om än bara som en tillfällig åtgärd (domen i det ovan i punkt 127 nämnda målet Portugal mot rådet, punkt 40).

149 Rådet har för övrigt, då den på nytt, genom förordning nr 216/2001, ändrade sin ordning för import av bananer, förenat flera skilda målsättningar. I skäl 1 i ingressen till förordning nr 216/2001 anges således att många och intensiva kontakter har ägt rum för att "ta hänsyn till slutsatserna från [panelen]" och i skäl 2 anges att den avsedda nya importordningen ger de bästa garantier både "för att förverkliga målen för [den gemensamma organisationen av bananmarknaden] när det gäller gemenskapens produktion och konsumenternas efterfrågan" och för att "iaktta de internationella handelsbestämmelserna".

150 Det är nämligen i utbyte mot gemenskapens åtagande att upprätta en renodlad tullordning för import av bananer före den 1 januari 2006 som Amerikas förenta stater enligt den överenskommelse som ingicks den 11 april 2001 godtog att provisoriskt avbryta uttaget av sina tilläggstullar.

151 Detta resultat skulle emellertid ha kunnat äventyras av ett ingripande från gemenskapsdomstolarna som syftade till att med avseende på ersättning för den skada som sökanden lidit, kontrollera lagenligheten av svarandeinstitutionernas agerande i förevarande fall med hänsyn till WTO:s regler.

152 Det skall härvid påpekas att såsom Amerikas förenta stater uttryckligen betonat utgör inte överenskommelsen av den 11 april 2001 i sig en ömsesidigt överenskommen lösning enligt artikel 3.6 i överenskommelsen och att frågan om gemenskapens genomförande av DSB:s rekommendationer och utslag alltjämt stod kvar på dagordningen för DSB:s möte den 12 juli 2001, det vill säga efter det att denna talan väcktes.

153 Härav följer att svarandeinstitutionerna inte avsåg att fullgöra särskilda skyldigheter enligt WTO:s regler då de ändrade den omtvistade gemenskapsordningen för import av bananer, vilken DSB ansett oförenlig med dessa regler.

154 Slutligen skall härvid påpekas att såsom följer av skälen till förordning nr 1637/98, har rådet i förevarande fall avsett att, med användande av de olika tvistlösningsmekanismer som anges i överenskommelsen, sammanjämka sina internationella åtaganden inom ramen för WTO med sina åtaganden gentemot övriga parter som

undertecknat fjärde Lomékonventionen, samtidigt som målen med den gemensamma organisationen av bananmarknaden uppnåddes.

155 Denna avsikt bekräftas genom artikel 20 e i förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98. Genom att det där anges att de föreskrifter som kommissionen får anta för tillämpningen av avdelning IV i förordning nr 404/93, om bestämmelserna om handel med tredje land, kan innefatta åtgärder som krävs för att säkerställa iakttagande av de skyldigheter som följer av de avtal som gemenskapen ingår i enlighet med artikel 300 EG, omfattar denna bestämmelse alla avtalsförpliktelser, utan att gemenskapens skyldigheter inom ramen för WTO-avtalen prioriteras.

156 Gemenskapslagstiftaren har vidare uttryckligen i skäl 9 i förordning nr 1637/98 förbehållit sig rätten att se över förordningen efter en lämplig försöksperiod.

— Undantaget avseende uttryckliga hänvisningar till vissa bestämmelser i WTO-avtalen

157 Bestämmelserna om den gemensamma organisationen av bananmarknaden, som infördes genom förordning nr 404/93 och som därefter ändrats, kan inte anses uttryckligen hänvisa till vissa bestämmelser i WTO-avtalen (se, för ett liknande resonemang, beslutet i det ovan i punkt 127 nämnda beslutet OGT Fruchthandelsgesellschaft, punkt 28).

158 Det framgår särskilt inte av ingressen till de olika förordningarna om ändring av importordningen för bananer att gemenskapslagstiftaren har hänvisat till vissa bestämmelser i WTO-avtalen då den avsett att göra denna ordning förenlig med avtalen.

159 Förordning nr 2362/98 innehåller således ingen uttrycklig hänvisning till vissa bestämmelser i WTO-avtalen (domen i det ovan i punkt 113 nämnda målet Cordis mot kommissionen, punkt 59, domen i det ovan i punkt 113 nämnda målet Bocchi Food Trade International mot kommissionen, punkt 64, och domen i det ovan i punkt 113 nämnda målet T. Port mot kommissionen, punkt 59).

160 Härav följer att oberoende av att DSB konstaterat att ordningen är oförenlig med WTO-reglerna, utgör inte dessa regler i förevarande fall, varken på grund av särskilda förpliktelser som gemenskapen avsett att fullgöra eller på grund av en uttrycklig hänvisning till vissa bestämmelser, regler med hänsyn till vilka lagenligheten av institutionernas agerande kan bedömas.

161 Av det ovan anförda följer att sökanden inte med giltig verkan till stöd för sitt skadeståndsyrkande kan göra gällande att det agerande som lagts rådet och kommissionen till last strider mot WTO:s regler.

162 Samtliga sökandens anmärkningar avseende åsidosättande av principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet, åsidosättande av äganderätten och rätten till ekonomiska initiativ och slutligen åsidosättande av principen om god

förvaltning grundar sig på antagandet att det agerande som läggs svarandeinstitutionerna till last strider mot WTO:s regler.

163 Eftersom dessa regler inte ingår bland dem med hänsyn till vilka gemenskapsdomstolarna skall kontrollera lagenligheten av gemenskapsinstitutionernas agerande kan dessa anmärkningar följaktligen inte leda till bifall till talan.

164 Härav följer att svarandeinstitutionernas agerande inte kan anses rättsstridigt, utan att det är nödvändigt att pröva sökandens argument avseende den rättsliga beskaffenheten av de regler och de principer som påstås ha åsidosatts och hur allvarliga överträdelserna av dem är.

165 Slutligen har sökanden inte påvisat karaktären av de skyddsåtgärder som den klandrat svarandeinstitutionerna för att inte ha antagit till förmån för den, och inte heller grunden för desamma.

166 Gemenskapsinstitutionernas passivitet kan endast ge upphov till skadeståndsansvar för gemenskapen i den mån institutionerna har åsidosatt en rättslig skyldighet att agera som följer av en gemenskapsbestämmelse (domen i det ovan i punkt 79 nämnda målet Dubois et Fils mot rådet och kommissionen, punkt 56).

167 Eftersom det inte kan styrkas att det agerande som läggs svarandeinstitutionerna till last är rättsstridigt, är ett av de tre kumulativa villkoren för gemenskapens

utomobligatoriska skadeståndsansvar för rättsstridigt agerande av dess organ inte uppfyllt.

168 Under dessa omständigheter skall sökandens talan om skadestånd på denna grund ogillas, utan att det är nödvändigt att i detta sammanhang undersöka huruvida de två andra villkoren är uppfyllda, avseende huruvida det verkligen föreligger en skada och huruvida det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den åberopade skadan (domstolens dom av den 9 september 1999 i mål C-257/98 P, Lucaccioni mot kommissionen, REG 1999, s. I-5251, punkt 14, och förstainstansrättens dom av den 24 april 2002 i målet EVO mot rådet och kommissionen, REG 2002, s. II-2265, punkt 39).

Gemenskapens skadeståndsansvar då dess organ inte har agerat rättsstridigt

Principen om gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar då dess organ inte har agerat rättsstridigt

— Parternas argument

169 Sökanden har gjort gällande att det politiska val som gemenskapen gjort till förmån för aktörerna inom banansektorn har lett till ett åsidosättande av de offentliga organens skyldigheter att behandla enskilda lika, till förfång för den särskilda kategori som utgörs av gemenskapsföretag, vilka har drabbats på ett oproportionerligt sätt av den amerikanska tilläggstullen på dess import till Förenta staterna.

170 Svarandeinstitutionerna har påpekat att gemenskapsdomstolarna ännu aldrig funnit att utomobligatoriskt skadeståndsansvar uppkommit för gemenskapen då dess

organ inte har gjort sig skyldiga till rättsstridigt agerande och att villkoren för ett sådant ansvar skall uppkomma under alla omständigheter inte är uppfyllda i detta fall.

— Förstainstansrättens bedömning

171 Den omständigheten att det, såsom i förevarande fall, inte kan fastställas att det agerande som lagts gemenskapsinstitutionerna till last är rättsstridigt, innebär inte att de företag som på grund av att de tillhör en särskild kategori av ekonomiska aktörer måste bära en oproportionerlig del av de kostnader som följer av ett begränsat tillträde till exportmarknader inte i något fall kan erhålla kompensation genom att gemenskapen blir utomobligatoriskt skadeståndsskyldig (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 29 september 1987 i mål 81/86, De Boer Buizen mot rådet och kommissionen, REG 1987, s. 3677, punkt 17; svensk specialutgåva, volym 9, s. 165).

172 Enligt artikel 288 andra stycket EG grundar sig nämligen gemenskapens skyldighet att ersätta skada som orsakats av dess institutioner på de "allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar". Det görs i denna bestämmelse följaktligen inte någon begränsning av räckvidden av dessa principer på så sätt att de endast skulle kunna grunda utomobligatoriskt skadeståndsansvar för gemenskapen när dess institutioner har agerat rättsstridigt.

173 Enligt medlemsstaternas regler om utomobligatoriskt skadeståndsansvar är det möjligt för enskilda att, om än i varierande grad och på olika villkor, få ersättning utdömd av domstol för vissa skador, även då den som orsakat skadan inte gjort sig skyldig till rättsstridigt agerande.

174 Om en skada uppkommit till följd av ett agerande från gemenskapsinstitutionernas sida vars rättsstridighet inte kan styrkas, kan gemenskapen bli utomobligatoriskt skadeståndsansvarig då följande villkor samtliga är uppfyllda: att det verkligen föreligger en skada, att det finns ett orsakssamband mellan denna skada och gemenskapsinstitutionernas agerande, och att skadan är av ovanlig och särskild karaktär (dom av den 15 juni 2000 i det ovan i punkt 94 nämnda målet Dorsch Consult mot rådet och kommissionen, punkt 19).

175 Det skall således prövas om dessa tre villkor är uppfyllda i förevarande fall.

Huruvida det föreligger en faktisk och säker skada

— Parternas argument

176 Sökanden har gjort gällande att den lidit stora förluster till följd av sina investeringar på den amerikanska marknaden, ersättning till en amerikansk distributör, advokatarvoden och erlagda importtullar.

177 Gemenskapens rättsstridiga agerande har även orsakat sökanden en betydande utebliven vinst, på grund av att den gått miste om vissa avtal och på grund av en försäljningsnedgång i förhållande till de prognoser som hade gjorts före införandet av de amerikanska sanktionsåtgärderna.

178 Svarandena har invänt att sökanden inte har ingett någon objektivt verifierbar bevisning för dess verksamhetsförlust och uteblivna vinst.

179 Sökanden har inte visat att det inte varit möjligt för den att kompensera sin förlust genom att exempelvis öka priset på sina varor eller genom att lägga om sin exportstrategi. Sökanden har inte lämnat några uppgifter avseende de åtgärder som den kunnat anta för att minska sin förlust.

— Förstainstansrättens bedömning

180 Rådet och kommissionen har i princip inte bestridit att en faktisk och säker skada har uppkommit för sökanden till följd av påförandet av den amerikanska tilläggstullen på import av kartonger, askar och vikbara lådor med ursprung i gemenskapen.

181 Genom att klandra sökanden för att inte ha visat att det varit omöjligt för den att kompensera sin förlust genom att öka priset på sina varor eller genom att lägga om sin exportstrategi och för att inte ha lämnat några uppgifter avseende de åtgärder som den kunnat anta för att minska sin skada, har svarandena indirekt vitsordat att sökanden åtminstone har lidit en kommersiell skada på grund av den prisstegring på dess produkter som skett på marknaden i Förenta staterna till följd av den plötsliga höjningen av de amerikanska värdetullarna till 100 procent.

182 Sökandens påståenden bekräftas för övrigt av den statistik som kommissionen ingett, eftersom den visar att det obestridligen har skett en påtaglig nedgång av det totala värdet av importen till Förenta staterna av kartonger, askar och vikbara lådor med ursprung i gemenskapen.

183 Förstainstansrätten anser därför att villkoret att faktisk och säker skada skall ha uppkommit för sökanden är uppfyllt.

Orsakssambandet mellan den skada som uppkommit och svarandeinstitutionernas agerande

— Parternas argument

184 Sökanden anser att uttaget av de amerikanska importtullarna är en direkt följd av svarandeinstitutionernas agerande, och att Amerikas förenta stater endast utövade en rättighet som de tillerkändes enligt WTO-avtalen.

185 Eftersom rådet och kommissionen kände till konsekvenserna av sitt agerande, kunde de inte med giltig verkan göra gällande att den amerikanska tilläggstullen inte var en objektiv och förutsebar följd därav.

186 Det är inte heller fråga om huruvida Amerikas förenta stater var skyldiga att påföra en tilläggstull eller kunde välja tillvägagångssätt, utan enbart om att fastställa huruvida institutionernas agerande fick dem att påföra dessa åtgärder och skapade nödvändiga villkor för att de skulle kunna anta dem. De omständigheter som det ankom på Amerikas förenta stater att bedöma var således inte tillräckliga för att bryta orsakssambandet.

187 Svarandena har erinrat om att gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar inte kan åberopas för att yrka ersättning för samtliga skadliga verkningar, även avlägsna, av gemenskapsinstitutionernas agerande.

188 Mellan höjningen av de amerikanska tilläggstullarna och gemenskapsinstitutionernas agerande meddelade DSB flera utslag, och Amerikas förenta stater antog självständiga och ensidiga beslut. Amerikas förenta staters agerande var med andra ord inte en objektivt förutsebar konsekvens av det vanliga förloppet för gemenskapens agerande.

189 Det var inte alls uppenbart att den amerikanska regeringen skulle påföra en tilläggstull till följd av panelrapporterna. Amerikas förenta stater begärde tillstånd att upphäva medgivanden redan innan det slutgiltigt hade fastställts att förordningarna nr 1637/98 och nr 2362/98 var oförenliga med avtalen.

190 Den amerikanska regeringen beslutade självständigt att belägga sökandens varor med tullen, utan att gemenskapen kunde påverka detta val. På samma sätt hade omfattningen av de tullar som tillämpades av Amerikas förenta stater fritt fastställts av den amerikanska regeringen.

191 Även om det antas att man kunde ha förväntat sig att Amerikas förenta stater skulle upphäva medgivanden, var det under alla omständigheter inte förutsebart, i den mening som avses i gemenskapens rättspraxis, att Amerikas förenta stater skulle välja att belägga just sökandens varor med tilläggstull på import.

— Förstainstansrättens bedömning

192 De principer, gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar, till vilka det hänvisas i artikel 288 andra stycket EG kan inte åberopas till stöd för att det föreligger en skyldighet för gemenskapen att ersätta all skada, oavsett hur avlägsen, som uppkommer till följd av dess organs agerande (se analogt domstolens dom av den 4 oktober 1979 i de förenade målen 64/76 och 113/76, 167/78 och 239/78, 27/79, 28/79 och 45/79, REG 1979, s. 3091, punkt 21, och av den 30 januari 1992 i de förenade målen C-363/88 och C-364/88, Finsider m.fl. mot kommissionen, REG 1992, s. I-359, punkt 25, förstainstansrättens beslut av den 12 december 2000 i mål T-201/99, Royal Olympic Cruises m.fl. mot rådet och kommissionen, REG 2000, s. II-4005, punkt 26).

193 Villkoret avseende det orsakssamband som krävs enligt artikel 288 andra stycket EG förutsätter att det finns ett tillräckligt direkt orsakssamband mellan gemenskapsinstitutionernas agerande och skadan (domen i det ovan i punkt 177 nämnda målet Dumortier m.fl. mot rådet, punkt 21, och förstainstansrättens dom av den 24 oktober 2000 i mål T-178/98, Fresh Marine mot kommissionen, REG 2000, s. II-3331, punkt 118, vilken fastställts efter överklagande genom domstolens dom av den 10 juli 2003 i mål C-472/00 P, kommissionen mot Fresh Marine, REG 2003, s. I-7541).

194 Det är visserligen korrekt att Amerikas förenta stater, på egen begäran, endast fått bemyndigande från DSB att, utan att vara skyldiga härtill, dra tillbaka sina medgivanden i form av befrielse av tullar på import av varor från gemenskapen. Även efter det att den amerikanska regeringen fått detta bemyndigande hade den möjlighet att fortsätta lösa tvisten med gemenskapen utan att vidta motåtgärder mot densamma.

195 Det var även genom utövande av en möjlighet att göra skönsmässiga val som de amerikanska myndigheterna dels beslutade att låta kartonger, askar och vikbara lådor från gemenskapen beläggas med tilläggstullen, från vilken de själva undantog dem när de kom från vissa av gemenskapens medlemsstater, dels fastställde tullsatsen för de tilläggstullar på import som de berörda varorna belades med till 100 procent.

196 Det är likväl så att Amerikas förenta stater varken hade kunnat få eller hade kunnat ansöka hos DSB om ett bemyndigande att upphäva sina tullmedgivanden på varor från gemenskapen i en omfattning motsvarande upphävandet eller minskningen av förmåner till följd av upprätthållandet av den omtvistade gemenskapsordningen för import av bananer, om denna ordning inte hade funnits och om inte DSB dessförinnan hade slagit fast att den inte var förenlig med WTO:s regler.

197 Det är nämligen på grundval av storleken av den skada som drabbat den amerikanska ekonomin på grund av den gemenskapsordning för import av bananer som bedömts vara oförenlig med WTO:s regler som DSB fastställde det handelsbelopp upp till vilket de amerikanska myndigheterna bemyndigades att upphäva sina tullmedgivanden gentemot gemenskapen.

198 Under dessa omständigheter skall tillbakadragandet av medgivandena gentemot gemenskapen, vilket innebar att en tilläggstull på import togs ut, anses utgöra en

objektiv följd, i enlighet med det normala och förutsebara systemet för tvistlösning inom WTO som godtagits av gemenskapen, av den omständigheten att svarandeinstitutionerna upprätthöll en ordning för import av bananer som var oförenlig med WTO-avtalen.

199 Amerikas förenta staters ensidiga beslut att införa tilläggstull på import av kartonger, askar och vikbara lådor med ursprung i gemenskapen innebär således inte att orsakssambandet mellan den skada som påförandet av denna tilläggstull har orsakat sökanden och den omständigheten att svarandena behållit den omtvistade ordningen för import av bananer bryts.

200 Det var nämligen nödvändigtvis svarandeinstitutionernas agerande som ledde till att de amerikanska myndigheterna vidtog motåtgärden i enlighet med de förfaranden som inrättats enligt överenskommelsen och som godtagits av gemenskapen, vilket innebär att detta agerande skall anses utgöra den avgörande omständigheten för att skada uppkommit för sökanden till följd av införandet av den amerikanska tilläggstullen.

201 Redan innan DSB den 19 april 1999 bemyndigade Amerikas förenta stater att ta ut tilläggstullen, kände svarandeinstitutionerna till att de amerikanska motåtgärderna var nära förestående.

202 Amerikas förenta stater hade redan den 10 november 1998 offentliggjort den provisoriska förteckningen över de produkter från gemenskapen som de avsåg att belägga med en tilläggstull. Den 21 december 1998 bekräftade de amerikanska myndigheterna att denna tilläggstull snart skulle börja att tillämpas, med en tullsats på 100 procent.

203 Redan den 3 mars 1999, det datum då gemenskapsexportörerna ålades en skyldighet att ställa en bankgaranti på 100 procent av värdet på de berörda importvarorna, måste svarandena ha känt till Amerikas förenta staters bestämda avsikt att införa en tilläggstull. Något tvivel härom kunde inte kvarstå efter pressmeddelandet den 9 april 1999 från den särskilda representanten som tillkännagav förteckningen över de produkter som skulle beläggas med tilläggstull.

204 Det skall således anses att det finns ett sådant direkt orsakssamband som krävs mellan gemenskapsinstitutionernas agerande avseende import av bananer till gemenskapen och den skada som sökanden lidit till följd av införandet av den amerikanska tilläggstullen.

Huruvida den skada som uppkommit för sökanden är av onormal och särskild karaktär

— Parternas argument

205 Sökanden har gjort gällande att domstolen redan har erkänt att gemenskapen har en skyldighet att föreskriva lämplig kompensation då en kategori av näringsidkare, såsom i förevarande fall, måste bära en oproportionerlig del av de kostnader som uppkommer till följd av genomförandet av ett handelsavtal mellan gemenskapen och ett tredje land (domen i det ovan i punkt 171 nämnda målet De Boer Buizen mot rådet och kommissionen, punkt 17).

206 Detsamma gäller när en enskild till förmån för allmänintresset åläggs en ekonomisk börda som normalt inte åligger honom (domstolens dom av den 24 juni 1986 i mål 267/82, Développement och Clemessy mot kommissionen, REG 1986, s. 1907; svensk specialutgåva, volym 8, s. 637) och som utgör en onormal och särskild skada (domstolens dom av den 13 juni 1972 i de förenade målen 9/71 och 11/71, Compagnie d'approvisionnement och Grands Moulins de Paris mot kommissionen, REG 1972, s. 391, punkterna 45 och 46, av den 6 december 1984 i mål 59/83, Biovilac mot EEG, REG 1984, s. 4057, svensk specialutgåva, volym 7, s. 701, och dom av den 15 juni 2000 i det ovan i punkt 94 nämnda målet Dorsch Consult mot rådet och kommissionen, punkt 18).

207 Svarandena har invänt att de kommersiella risker som gemenskapsexportörerna utsätts för kan anses ingå i själva WTO-systemet och att det inte finns något särskilt skäl för gemenskapen att bära denna börda. Dessutom måste skadan beröra en begränsad grupp företag.

— Förstainstansrättens bedömning

208 Vad beträffar sådan skada som näringsidkare kan lida till följd av gemenskapsinstitutionernas verksamhet gäller att en skada är onormal när den går utöver de ekonomiska risker som verksamhet inom den berörda sektorn är förenad med, och att den är särskild när den påverkar en särskild kategori näringsidkare på ett oproportionerligt sätt (dom av den 28 april 1998 i det ovan i punkt 155 nämnda målet Dorsch Consult mot rådet och kommissionen, punkt 80, och domen i det ovan i punkt 99 nämnda målet Afrikanische Frucht-Compagnie och Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert mot rådet och kommissionen, punkt 151).

209 I förevarande fall är det inte fastställt att sökanden har lidit en skada som går utöver de risker som dess exportverksamhet är förenad med, till följd av att gemenskapsordningen för import av bananer är oförenlig med WTO-avtalen.

210 Det är korrekt att avtalet om upprättande av WTO, såsom det framgår av avtalets ingress, syftar till att inrätta ett integrerat multilateralt handelssystem som innefattar resultaten av tidigare handelsförhandlingar.

211 Det skall emellertid konstateras att risken för att tullmedgivanden upphävs, vilket är en åtgärd som föreskrivs i WTO-avtalen och är den åtgärd som är aktuell i förevarande fall, är en av de risker som ingår i det nuvarande internationella handelssystemet. Varje aktör som beslutar sig för att saluföra sina produkter på marknaden i en av de stater som är medlemmar i WTO utsätter sig således ofrånkomligen för denna risk.

212 Såsom sökanden själv har påpekat betonas i skiljedomarnas beslut av den 9 april 1999 att upphävandet av medgivanden enligt artikel 22.1 i överenskommelsen är en tillfällig åtgärd och att upphävandet syftar till att få den berörda medlemmen att efterkomma DSB:s rekommendationer och utslag.

213 Det följer vidare av artikel 22.3 b och c i överenskommelsen, vilken är ett internationellt instrument som har varit föremål för offentliggörandeåtgärder som är ägnade att säkerställa att gemenskapsaktörerna känner till detsamma, att den klagande WTO-medlemmen kan söka upphäva medgivanden eller andra skyldigheter inom andra områden än det där panelen eller överprövningsorganet funnit att den berörda medlemmen gjort sig skyldig till en överträdelse, inom ramen för samma avtal eller ett annat WTO-avtal.

214 Härav följer att de risker som sökandens saluföring av sina vikbara lådor därmed kunde utsättas för på den amerikanska marknaden inte kan anses avvika från de normala riskerna i den internationella handeln såsom den för närvarande är organiserad.

215 Under dessa omständigheter kan det inte anses att sökanden lidit en onormal skada.

216 Detta konstaterande är tillräckligt för att utesluta rätt till skadestånd. Det är således inte nödvändigt att förstainstansrätten prövar huruvida villkoret att skadan är av särskild karaktär är uppfyllt.

217 Härav följer att sökandens skadeståndstalan inte kan vinna bifall på den grunden att gemenskapen skulle ha ådragit sig utomobligatoriskt skadeståndsansvar på grund av ett icke rättsstridigt agerande av dess organ.

218 Av det ovan anförda följer att talan skall ogillas i sin helhet utan att det finns skäl att pröva sökandens andrahandsyrkanden.

Rättegångskostnader

219 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.

220 Parlamentet, rådet och kommissionen har yrkat att sökanden skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökanden har tappat målet skall den

förpliktas att bära sin rättegångskostnad och ersätta de tre svarandeinstitutionernas rättegångskostnader.

221 Enligt artikel 87.4 första stycket i rättegångsreglerna skall medlemsstater som har intervenerat i ett mål bära sina rättegångskostnader.

222 Härav följer att Konungariket Spanien skall bära sin rättegångskostnad.

Mot denna bakgrund beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (stora avdelningen)

följande dom:

1) Talan mot parlamentet avvisas.

2) Talan ogillas i övrigt.

3) Sökanden skall bära sin rättegångskostnad och ersätta parlamentets, rådets och kommissionens rättegångskostnader.

4) Konungariket Spanien skall bära sin rättegångskostnad.

Vesterdorf	Lindh	Azizi
Pirrung	Legal	García-Valdecasas
Tiili	Cooke	Meij
Vilaras		Forwood

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 december 2005.

E. Coulon — B. Vesterdorf

Justitiesekreterare — Ordförande

Innehållsförteckning

Tillämpliga bestämmelser ..... II - 5467

Bakgrund till tvisten ..... II - 5474

Förfarandet ..... II - 5482

Parternas yrkanden ..... II - 5484

Upptagande till sakprövning ..... II - 5485

Huruvida talan mot parlamentet kan upptas till sakprövning ..... II - 5486

Parternas argument ..... II - 5486

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 5487

Huruvida talan uppfyller kraven i artikel 44.1 c i rättegångsreglerna ..... II - 5489

Parternas argument ..... II - 5489

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 5489

Förstainstansrättens behörighet ..... II - 5491

Parternas argument ..... II - 5491

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 5491

Prövning i sak ..... II - 5493

Gemenskapens ansvar för rättsstridigt agerande av dess organ ..... II - 5493

Parternas argument ..... II - 5495

— De rättsstridigheter för vilka svarandeinstitutionerna har kritiserats ... II - 5495

— Den rättsliga karaktären av de bestämmelser som svarandena påstås ha åsidosatt ..... II - 5497

— Frågan hur allvarliga de påstådda överträdelserna är ..... II - 5498

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 5500

— Den prejudiciella frågan huruvida WTO-reglerna kan åberopas ..... II - 5500

— Undantaget avseende att gemenskapen avsett att fullgöra en särskild förpliktelse vilken den åtagit sig inom ramen för WTO ..... II - 5502

— Undantaget avseende uttryckliga hänvisningar till vissa bestämmelser i WTO-avtalen ..... II - 5507

Gemenskapens skadeståndsansvar då dess organ inte har agerat rättsstridigt ..... II - 5510

Principen om gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar då dess organ inte har agerat rättsstridigt ..... II - 5510

— Parternas argument ..... II - 5510

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 5511

Huruvida det föreligger en faktisk och säker skada ..... II - 5512

— Parternas argument ..... II - 5512

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 5513

Orsakssambandet mellan den skada som uppkommit och svarandeinstitutionernas agerande ..... II - 5514

— Parternas argument ..... II - 5514

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 5516

Huruvida den skada som uppkommit för sökanden är av onormal och särskild karaktär ..... II - 5519

— Parternas argument ..... II - 5519

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 5520

Rättegångskostnader ..... II - 5522